

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING,
ENERGIE EN TOERISME

MEMORIE VAN TOELICHTING

Bij het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat betreft de digitale procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges en andere wijzigingen

Samenvatting

Dit ontwerp van decreet reikt de vereiste decretale kapstukken aan om de procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges op digitale wijze te voeren. Voor bepaalde partijen en raadsliden die optreden voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges, zoals overheden en advocaten wanneer zij een partij vertegenwoordigen, wordt de digitale procesvoering de verplichte vorm van procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges waarvan de rechtspleging wordt geregeld door het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges. Voorts organiseert een Vlaams bestuursrechtcollege voortaan een zitting op verzoek van de kamervoorzitter of van één van de partijen. Het ontwerp biedt ook de mogelijkheid om de zitting op digitale wijze te volgen. Verder worden een aantal bepalingen betreffende de interne organisatie van de DBRC aangepast. Tot slot voorziet het ontwerp van decreet in een nieuwe procedure tot wraking van een bestuursrechter, in een verplichting voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges om de kosten van een beroep meteen ten laste te leggen in het arrest waarin hierover uitspraak wordt gedaan, en in een algemeen kader voor de verwerking van persoonsgegevens door de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC bij het uitoefenen van hun decretale opdrachten.

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Afkortingen

In deze toelichting worden de volgende afkortingen gehanteerd:

- Algemene verordening gegevensbescherming: Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG;
- Archiefdecreet: het decreet van 9 juli 2010 betreffende de bestuurlijk-administratieve archiefwerking;
- DBRC: de dienst van de Bestuursrechtscolleges;
- DBRC-decreet: het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges;
- EVRM: het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
- HHC: het Handhavingscollege;
- OVD: het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning;
- Procedurebesluit: het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse Bestuursrechtscolleges;
- RvVb: de Raad voor Vergunningsbetwistingen;
- RvS: de Raad van State;
- RvS-Wet: de gecodificeerde wetten op de Raad van State;
- Verdrag van Aarhus: het Verdrag van 25 juni 1998 betreffende toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden;
- Schorsingsvordering bij UDN: een vordering tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid.

2. Situering

De digitalisering van de procedures bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges die onder de DBRC-koepel ressorteren vormt een ambitie die door de Vlaamse Regering in het Regeerakkoord 2019-2024 werd opgenomen. Het Regeerakkoord 2019-2024 stelt in dit verband het volgende:

"We zorgen ervoor dat de procedures bij de Dienst van de Vlaamse Bestuursrechtscolleges binnen afzienbare tijd volledig digitaal kunnen worden gevoerd".¹

In september 2020 heeft de Vlaamse Regering het "Relanceplan – Vlaamse Veerkracht" voorgesteld met daarin zeven ambities of speerpunten, waaronder ook:

De "digitale transformatie van overheidsdienstverlening" door "een versnelde en verbeterde digitale behandeling en ontsluiting van de Omgevingsvergunning

¹ Regeerakkoord 2019-2024, p. 100.

doorheen de volledige procedure van indiening tot rechtsbescherming, inclusief de volledige digitalisering van de Dienst van de Bestuursrechtscolleges".²

De DBRC heeft in zijn beleidsplan 2021-2024 de digitalisering van de procedures eveneens uitdrukkelijk als een beleidsvoornemen geïdentificeerd met het oog op de optimale en efficiënte werking van de Vlaamse bestuursrechtscolleges en van de DBRC in de toekomst:

"(...) de bouw van een digitaal platform of loket, (...) moet het mogelijk maken geschillen (jurisdictionele procedures) in het omgevingsrecht (en, omwille van de uitbreiding van bevoegdheden, ook in andere domeinen, zoals het onderwijsrecht) bij Vlaamse bestuursrechtscolleges volledig digitaal te laten verlopen, dat wil zeggen vanaf de indiening van een beroep tot en met de (betekening van de) uitspraak.

(...)

Zo moet het bijvoorbeeld mogelijk worden een procedure volledig digitaal te laten verlopen, dus zelfs zonder fysieke zitting (maar wel met waarborgen dat een onafhankelijke rechter, met respect voor de tegenspraak, oordeelt, en de garantie dat dit dan binnen een redelijke tijd gebeurt), of om de zittingen digitaal te laten verlopen, zodat de procespartijen en/of de rechters zich niet hoeven te verplaatsen en het publiek de zitting toch kan volgen.

Digitalisering moet vanzelfsprekend een efficiënte rechtspraak (en de organisatie van de tegenspraak daarbij, zoals een degelijke digitale inventaris van het dossier van een procespartij) blijven(d) waarborgen."³

Het voorliggend ontwerp van decreet voorziet in de vereiste decretale ingrepen om de volledige digitale procesvoering bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges mogelijk te maken in overeenstemming met de voormelde voornemens. Daartoe bevat het ontwerp een reeks wijzigingen van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges.

In navolging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2021⁴ dat het facultatieve digitale loket voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges heeft geïntroduceerd, wordt met de bepalingen van dit ontwerp van decreet het wezenlijke kader voorzien om de volledige digitale procesvoering bij de DBRC-bestuursrechtscolleges uit te rollen. Er zal daartoe een digitaal platform door de DBRC ter beschikking worden gesteld met het oog op de digitale procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges. De nadere uitwerking ervan zal in het Procedurebesluit van de DBRC worden geregeld.

De doelstellingen van het voorliggende ontwerp van decreet gaan dan ook ontegensprekelijk verder dan de realisaties uit het vermelde BVR van 5 februari 2021 waarmee de mogelijkheid tot elektronische neerlegging van documenten werd uitgewerkt. Dit loket vormde slechts een eerste stap richting de introductie

² Relanceplan Vlaamse Regering – Vlaamse Veerkracht, september 2020, p. 17-19.

³ Dienst van de bestuursrechtscolleges, *Beleidsplan 2021-2024*, p. 12-15.

⁴ Besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2021 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat het digitaal loket betreft (BS 12 februari 2021).

van de volledige digitale procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges die onder de koepel van de DBRC vallen. De volledige digitale procesvoering houdt bijgevolg in dat ook de DBRC en de Vlaamse bestuursrechtscolleges – althans in alle gevallen waarin het mogelijk is – steeds via het voormelde digitale platform zullen communiceren in het kader van de procesvoering (bijv. betekeningen, kennisgevingen, ...) wanneer de digitale procedure wordt gevolgd. De opvolging van een dossier verloopt aldus in zijn geheel via het digitale platform (een volwaardig uitwisselingsplatform met tweerichtingsverkeer).

De volwaardige digitale procedure bij de DBRC-bestuursrechtscolleges wordt voorzien ten behoeve van iedere persoon, rechtspersoon, instantie of raadsman die voor één van de rechtscolleges kan optreden in eigen naam of als vertegenwoordiger van een partij. De elektronische procedure is bijgevolg niet alleen bestemd voor overheden of advocaten en hun medewerkers maar richt zich ook tot natuurlijke personen en rechtspersonen die zonder advocaat optreden. Het gebruik van de digitale procesvoering blijft in beginsel facultatief voor particulieren die zich niet laten vertegenwoordigen door een advocaat. Bepaalde categorieën van actoren voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges zullen voortaan echter verplicht van het digitale platform gebruik moeten maken.

3. Inhoud

3.1. Probleemstelling en omgevingsanalyse

Anno 2023 staat de digitale transformatie van overheidsdienstverlening hoog op de agenda. Tegen de achtergrond van een bredere maatschappelijke beweging tot digitalisering van allerhande processen, mag ook de digitale omslag van de jurisdictionele rechtsbescherming die wordt geboden door de Vlaamse bestuursrechtscolleges, geenszins achterop hinken ten aanzien van deze tendensen. Integendeel, Vlaanderen wil een voorloper zijn wat betreft de digitalisering van (de Vlaamse aspecten van) justitie in het algemeen en de procesvoering voor de verschillende Vlaamse bestuursrechtscolleges in het bijzonder.

Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt ten volle ingezet op de versnelde en verbeterde digitalisering van de Vlaamse bestuursrechtspraak via de introductie van de volledige digitale procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges die onder de koepel van de DBRC vallen. Er zal daartoe een digitaal platform door de DBRC ter beschikking worden gesteld, dat innovatief en klantvriendelijk is en waarmee de volledige afhandeling van de procedure bij de bestuursrechtscolleges digitaal kan verlopen: met name digitaal indienen en ontvangen van processtukken, onmiddellijke betaling rolrecht, toegang tot een volledig digitaal dossier, termijnberekening, zittingskalender, overzichten van lopende dossiers voor advocatenkantoren, ... Deze ambitie vereist uiteraard ook een hervorming van de regelgeving, in het bijzonder van het DBRC-decreet, waaraan dit ontwerp van decreet tegemoet wil komen. Daarbij wordt de nodige aandacht besteed aan het recht op toegang tot de rechter en de bestaande bestuursprocesrechtelijke waarborgen, in het bijzonder voor bepaalde kwetsbare groepen die in mindere mate toegang hebben tot digitale middelen.

De maatschappelijke doelstellingen van dit project zijn daarnaast het verlagen van de drempels voor toegang tot de Vlaamse bestuursrechter en bestuursrechtspraak,

het verlagen van de kosten en de administratieve overlast voor procespartijen en de rechtscolleges (geen aangetekende zendingen meer, geen extra, papieren kopieën van processtukken meer, niet langer meermaals dezelfde informatie ingeven (vooraf ingevulde formulieren), ...), alsook het verhogen van de transparantie wat het verloop en de timing van de procedures betreft. Door het ter beschikking stellen van dit digitale platform zal de online beschikbaarheid van de dienstverlening van de Vlaamse rechtscolleges en de DBRC verhogen en het aantal gebruikers van eGov-diensten stijgen.

3.2. Beleidsmaatregelen en doelstelling

Het voorliggende ontwerp van decreet reikt de vereiste decretale kapstukken aan om de procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges op digitale wijze te voeren. Het ontwerp van decreet bevat daarnaast ook nog enkele (kleinere) procedurele en organisatorische vernieuwingen. De voornaamste krachtlijnen van de decretale ingrepen die het ontwerp bevat, worden hierna beknopt weergegeven. Voor een meer uitvoerige bespreking kan worden doorverwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij de verschillende bepalingen.

Zo wordt de lijst van definities in artikel 2 van het DBRC-decreet aangevuld in het licht van de digitale procesvoering waarbij onder meer begrippen zoals 'beveiligde zending' en 'het digitale platform' worden ge(her)definieerd (art. 2). Er wordt ook een bijkomende delegatie verleend aan de Vlaamse Regering om de toegang, het gebruik en de werking van het digitale platform te regelen en concreet vast te stellen op welke wijze de procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges kan verlopen via het digitale platform (art. 8). Voor bepaalde partijen en raadslieden die optreden voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges, zoals overheden en advocaten wanneer zij een partij vertegenwoordigen, wordt de digitale procesvoering de verplichte vorm van procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges (art. 9).

Naast een verplichting voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges om de kosten van een vordering meteen ten laste te leggen in het arrest waarin uitspraak wordt gedaan over die vordering (art. 14), wordt er ook een nieuwe procedure tot wraking van de bestuursrechters van de Vlaamse bestuursrechtscolleges geïntroduceerd die rekening houdt met de bezwaren die door de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State zijn gemaakt, ten aanzien van de vorige regeling uit artikel 13 van het DBRC-decreet (art. 6). Verder zal een Vlaamse bestuursrechtcollege voortaan enkel nog een zitting organiseren op verzoek van de kamervoorzitter of van één van de partijen en zal een zitting in de toekomst uitzonderlijk ook op digitale wijze kunnen worden gevolgd (art. 7). De wijze waarop de betaling of het bewijs van storting van het rolrecht plaatsvindt, wordt gelijk getrokken voor alle soorten vorderingen (art. 10 en art. 13).

De voorgenomen wijzigingen van de bepalingen uit het DBRC-decreet die betrekking hebben op de interne organisatie van de DBRC, beogen de werking van de DBRC voor te bereiden op toekomstige uitdagingen. Ze laten toe dat de werkingsstructuur van de DBRC met een grotere flexibiliteit kan worden ingevuld, onder meer door de diverse functies die de personeelsleden van de DBRC opnemen niet langer uitdrukkelijk te verankeren in het DBRC-decreet (art. 3-5).

Er wordt in een algemeen kader voor de verwerking van persoonsgegevens door de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC bij het uitoefenen van hun decretale opdrachten ingevoegd in het DBRC-decreet (art. 17-18).

De slotbepalingen voorzien in een gedifferentieerde inwerkingtreding van de bepalingen van het ontwerp van decreet evenals in een overgangsbepaling voor de voorschriften die rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking hebben op de vernieuwde en digitale procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges (art. 19-20).

3.3. Impactanalyse

Het voorliggend ontwerp van decreet heeft de volgende impact:

a) maatschappelijke impact

Er is een maatschappelijke impact in die zin dat de digitalisering van de volledige procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges beantwoordt aan de nood aan verdere digitalisering in de huidige informatiemaatschappij en in het bijzonder aan de digitale transformatie van overheidsdienstverlening.

b) impact op de grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel

De impact op de grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel is eveneens beperkt aangezien de digitalisering van de volledige procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges de bestaande bestuursprocesrechtelijke waarborgen en het recht op toegang tot de rechter geenszins zal aantasten maar eerder zal vergroten. Zo zal het eenvoudiger worden om een dossier digitaal in te kijken en om processtukken digitaal in te dienen via het platform dat door de DBRC zal worden ter beschikking gesteld. Bovendien wordt er enkel een verplichting tot het gebruik van de digitale procesvoering ingevoerd voor bepaalde overheidsinstanties en voor advocaten die processtukken indienen. Alle andere partijen hebben steeds de vrije keuze om de procedure ofwel op digitale wijze te doorlopen ofwel via de traditionele weg te voeren. Voor het overige wordt doorverwezen naar de artikelsgewijze bespreking van het voorliggend ontwerp van decreet.

c) budgettaire impact

Er is geen noemenswaardige bijkomende budgettaire impact van dit ontwerp van decreet op andere overheidsinstanties. Integendeel, deze overheden zullen kosten uitsparen door de vermindering van de kosten voor het versturen van aangetekende zendingen ten gevolge van de verplichte digitale procesvoering voor overheden.

d) bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel

Er is geen bestuurlijke impact op Brussel. Wat de lokale en provinciale besturen betreft zullen deze lokale overheden verplicht zijn om in de toekomst de procedure voor de verschillende Vlaamse bestuursrechtscolleges van de DBRC op digitale wijze te voeren.

3.4. Implementatie

- Uitvoering en inwerkingtreding

Een aantal bepalingen van het voorliggend ontwerp van wijzigingsdecreet vereisen verschillende aanpassingen van het Procedurebesluit. Het gaat onder meer om de concrete uitwerking van een digitaal spoor voor de procesvoering via het digitale platform parallel met de traditionele wijze van procesvoering en het invoegen van de nodige 'digitale nuances' in de rechtspleging. De inwerkingtreding van een reeks bepalingen uit het voorliggend ontwerp van decreet moet bijgevolg worden voorafgegaan door de noodzakelijk aanpassingen van het Procedurebesluit. Daarom wordt een delegatie aan de Vlaamse Regering voorzien om de datum van inwerkingtreding te bepalen van alle bepalingen die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de digitale procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Bovendien kan de Vlaamse Regering opteren voor een gefaseerde inwerkingtreding van de digitalisering van de DBRC-bestuursrechtscolleges opdat de verschillende rechtscolleges de digitale omslag op eigen snelheid en te gepasten tijde zouden kunnen maken.

De bepalingen die betrekking hebben op de tenlastelegging van de kosten treden dan weer in werking op de eerste dag van de maand die volgt na het verstrijken van de termijn van tien dagen na de bekendmaking van het decreet in het Belgisch Staatsblad. Op deze manier is het duidelijk dat de verplichting om de kosten meteen ten laste te leggen in het arrest waarin uitspraak worden gedaan over de betrokken vordering, geldt voor alle arresten die worden uitgesproken vanaf het begin van de betrokken maand. De overige bepalingen van het voorliggend ontwerp van decreet treden volgens de reguliere wijze in werking op de tiende dag na de publicatie van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

Voor een uitgebreide bespreking wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij de slotbepaling die de inwerkingtreding van het voorliggend ontwerp van decreet regelt.

- Overgangsbepaling

De overgangsbepaling die achteraan in het ontwerp van decreet is opgenomen, voorziet dat de digitale procesvoering slechts van toepassing is op de vorderingen tegen besluiten die worden ingediend vanaf de inwerkingtreding van de bepalingen in dit verband waarvan de datum door de Vlaamse Regering wordt vastgesteld. Op eventuele aanvullende vorderingen waarvan de hoofdvordering werd ingediend vóór die datum, zijn de bepalingen van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges van toepassing zoals van kracht voor de inwerkingtreding van de bepalingen die betrekking hebben op de digitale procesvoering.

De Vlaamse Regering kan bovendien opteren voor een gefaseerde inwerkingtreding van de digitalisering van de DBRC-bestuursrechtscolleges opdat de verschillende rechtscolleges de digitale omslag op eigen snelheid en te gepasten tijde zouden kunnen maken. De voormelde overgangsbepaling is bijgevolg van toepassing afhankelijk van de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van dit ontwerp van decreet die handelen over de digitale procesvoering, voor een specifiek DBRC-bestuursrechtcollege.

Voor de overige bepalingen van dit ontwerp van decreet die niet rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de digitale procesvoering, wordt geen overgangsbepaling voorzien.

Voor een uitgebreide bespreking wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij de slotbepaling die voorziet in de voormelde overgangsregeling.

- Monitoring en evaluatie

De monitoring en evaluatie van de digitale procesvoering zal onderdeel uitmaken van het jaarlijkse werkingsverslag dat wordt opgemaakt door de eerste voorzitter van de DBRC.⁵

4. Totstandkomingsprocedure

De nodige adviezen van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) en van de afdeling Wetgeving van de Raad van State zullen worden gevraagd.

5. Bevoegdheid van het Vlaamse Gewest

De wijzigingen hebben betrekking op procedurele bepalingen die gelden voor de bestaande Vlaamse bestuursrechtscolleges waarvan de organisatie en de rechtspleging wordt geregeld door het DBRC-decreet. Gelet op de materiële bevoegdheid van de Vlaamse bestuursrechtscolleges hebben de bepalingen van dit ontwerp van decreet bijgevolg betrekking op bevoegdheden van het Vlaamse Gewest.

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1 (bevoegdheidsbepaling)

Gelet op de materiële bevoegdheid van de Vlaamse bestuursrechtscolleges die worden georganiseerd door het DBRC-decreet, hebben de bepalingen van dit ontwerp van decreet betrekking op de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest.

Dit artikel behoeft verder geen toelichting.

Artikel 2 (artikel 2 DBRC-decreet – definitie)

Deze bepaling wijzigt en vult de lijst van definities in artikel 2 van het DBRC-decreet aan. Het reeds gedefinieerde begrip 'beveiligde zending' wordt uitgebreid in het licht van de digitale procesvoering. De nieuwe omschrijving van het begrip laat toe dat zowel een analoge zending, via een aangetekend schrijven of een afgifte tegen

⁵ Art. 9 DBRC-decreet.

ontvangstbewijs, als een digitale zending die plaatsvindt via het digitale platform dat de DBRC ter beschikking stelt, kan worden gekwalificeerd als een beveiligde zending in de zin van het DBRC-decreet en het Procedurebesluit. Op deze wijze kunnen de vereiste betekenissen en kennisgevingen door middel van beveiligde zending in het DBRC-decreet rechtmatig plaatsvinden binnen de traditionele of de digitale wijze van procesvoering. Daarnaast wordt de bestaande delegatie aan de Vlaamse Regering in deze definitie behouden. De machtiging staat de Vlaamse Regering toe om eventuele andere toegestane betekeniswijzen waarmee de datum van kennisgeving met zekerheid kan worden vastgesteld, te bepalen.

De bepaling wordt ook aangevuld met een definitie van het digitale platform dat de DBRC ter beschikking zal stellen en zal worden gebruikt als medium voor de digitale procesvoering. Tot slot wordt ook een verkorte vermelding van de 'algemene verordening gegevensbescherming' opgenomen. De bestaande vermeldingen van deze Unierechtelijke verordening in het DBRC-decreet zullen eveneens worden geharmoniseerd met de nieuwe terminologie.

Artikel 3 tot 5 (artikel 6, 7 en 9 DBRC-decreet – interne organisatie DBRC)

De aangebrachte wijzigingen in de artikelen 6, 7 en 9 van het DBRC-decreet betreffen de interne organisatie van de DBRC. Ze hebben als oogmerk om de werking van de DBRC voor te bereiden op de toekomstige uitdagingen die afkomen op de DBRC en de bestuursrechtscolleges die de DBRC ondersteunt. Ze laten onder meer toe dat de werkingsstructuur van de DBRC met een grotere flexibiliteit kan worden ingevuld, onder meer door de diverse functies die de personeelsleden van de DBRC opnemen niet langer uitdrukkelijk te verankeren in het DBRC-decreet. De voorgenomen wijziging van artikel 9 van het DBRC-decreet houdt in dat de eerste voorzitter de functies die de personeelsleden binnen de DBRC opnemen, bepaalt en laat toe dat de organisatie- en werkingsstructuur van de DBRC kan worden aangepast door de eerste voorzitter. Wanneer de eerste voorzitter de organisatiestructuur van de DBRC grondig wijzigt, kan diens voorstel, overeenkomstig het tweede lid, 4° van artikel 7 van het DBRC-decreet, aan de algemene vergadering van de DBRC worden voorgelegd. Deze bepaling doet geen afbreuk aan artikel I.4, §1 van het Vlaams Personeelsstatuut (het Besluit van de Vlaamse Regering van 13 januari 2006 houdende vaststelling van de rechtspositie van het personeel van de diensten van de Vlaamse overheid).

Artikel 6 (artikel 13 DBRC-decreet – procedure tot wraking van een bestuursrechter)

Uit het arrest van de Raad van State van 31 maart 2022 (nr. 253.433) blijkt dat de Raad van State de bestaande wrakingsregeling voor de bestuursrechters van de DBRC ontoereikend vindt. Om aan de bezwaren uit deze rechtspraak tegemoet te komen, wordt het bestaande artikel 13 van het DBRC-decreet vervangen. Het nieuwe artikel 13 bevat een nieuwe en meer uitgewerkte procedure tot wraking van een bestuursrechter bij een Vlaams bestuursrechtcollege.

Los van een mogelijk wrakingsverzoek van één van de partijen, moet een bestuursrechter steeds preventief aangeven indien er tegen hem redenen tot wraking bestaan. In dergelijk geval dient hij zich eigenhandig te onttrekken van de zaak. De

gronden voor wraking zijn terug te vinden in artikel 828 en artikel 830 van het Gerechtelijk Wetboek.

Indien een partij meent dat er redenen tot wraking bestaan, kan zij ook zelf een wrakingsverzoek instellen tot de zaak in beraad genomen is, tenzij de redenen tot wraking nadien zijn ontstaan. Wanneer de gewraakte bestuursrechter een dergelijk wrakingsverzoek van een partij niet inwilligt, geeft hij in een beschikking de motieven en beweegredenen die aan de basis van zijn beslissing liggen, weer. Deze beschikking en het wrakingsverzoek zelf worden betekend aan de partijen. Om voldoende tegenspraak te waarborgen kunnen de partijen hierover schriftelijk standpunt innemen met een nota binnen een vervaltermijn van vijf dagen. De partij die het wrakingsverzoek heeft ingesteld, wordt geacht te berusten in de afwijzing ervan indien zij geen nota indient binnen de voormelde termijn van vijf dagen na de betekening van de beschikking van de gewraakte bestuursrechter. Indien de partij die het wrakingsverzoek heeft ingesteld, volhardt in het wrakingsverzoek dan worden de partijen uitgenodigd op een zitting die wordt voorgezeten door de voorzitter van het Vlaams bestuursrechtcollege in kwestie of, als de voorzitter ervan wordt gewraakt, de oudste kamervoorzitter van het bestuursrechtcollege. Er wordt vervolgens zonder verwijl uitspraak gedaan bij tussenarrest over het verzoek tot wraking.

De eerste voorzitter van de DBRC oefent in zijn functie als eerste voorzitter van de DBRC, op basis van het DBRC-decreet, zelf geen rechtsprekende taken uit. Vandaar dat de bevoegdheid tot wraking voortaan wordt toegekend aan de voorzitter van het betrokken Vlaams bestuursrechtcollege. Indien het wrakingsverzoek betrekking heeft op de voorzitter van het bestuursrechtcollege zelf, ligt de bevoegdheid om hierover uitspraak te doen bij de oudste kamervoorzitter van het betrokken bestuursrechtcollege. Tegen het tussenarrest waarin uitspraak wordt gedaan over het wrakingsverzoek, staat een cassatievoorziening open bij de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Artikel 7 (artikel 16 DBRC-decreet – omkering van het zittingsprincipe en de digitale zitting)

Het nieuwe vierde lid van artikel 16 van het DBRC-decreet introduceert een omkering van het principe dat de zaak ter zitting wordt behandeld. Waar onder de oude regel nog een zitting moest worden georganiseerd tenzij de partijen hier in onderling overleg van af hadden gezien, wordt de schriftelijke behandeling voortaan de regel. De betrokken bepaling voorziet ook in enkele uitzonderingen op dit principe. Zo zal er steeds een zitting worden georganiseerd wanneer één van de partijen of de kamervoorzitter hier om verzoekt. Het verzoek van een partij of de beslissing van de kamervoorzitter moet niet uitdrukkelijk worden gemotiveerd. Op deze manier wordt het recht op tegenspraak nog steeds ten volle gewaarborgd. Zonder afbreuk te doen aan het voormelde principe, vindt er verder nog steeds een zitting plaats tijdens de wrakingsprocedure, bij een beroep tot herziening, bij een vordering tot schorsing en bij het opleggen van voorlopige maatregelen. Het betreft een recht van een partij, waar de andere partijen noch de kamervoorzitter zich tegen kunnen verzetten.

Het nieuwe zevende lid van artikel 16 van het DBRC-decreet biedt daarnaast de mogelijkheid aan de Vlaamse Regering om de gevallen te bepalen waarin de zitting kan worden gevolgd door middel van een digitaal medium, en op welke wijze dit dient te gebeuren. De delegatie is evenwel onderworpen aan enkele beperkingen. Ten eerste, benadrukt de bepaling dat enkel in uitzonderlijke gevallen in deze mogelijkheid mag worden voorzien. In de regel vinden zittingen in principe dus nog steeds fysiek plaats en de Vlaamse Regering kan bijgevolg niet afstappen van dit principe. Onder 'uitzonderlijke gevallen' kan onder meer de mogelijkheid om digitale zittingen te organiseren tijdens een pandemie worden verstaan om op die manier de continuïteit van de dienstverlening en de vlotte bestuursrechtspraak te blijven garanderen. Ten tweede, moet het recht op toegang tot de rechter, zoals onder andere gewaarborgd door artikel 6 van het EVRM en artikel 9 van het Verdrag van Aarhus, steeds ten volle worden gewaarborgd. Ten derde, blijft het principe van de openbaarheid van de zittingen onverkort van toepassing. Dit wordt onderstreept door in de aanhef van het nieuwe zevende lid aan te geven dat er geen afbreuk kan of mag worden gedaan aan het openbaar karakter van de zitting. Mits aandacht wordt besteed aan de voormelde beperkingen kan een zitting in de toekomst in welbepaalde, uitzonderlijke gevallen volledig digitaal of in hybride vorm plaatsvinden.

Artikel 8 (artikel 17 DBRC-decreet – delegatie om het digitale platform uit te werken)

Op basis van artikel 17 van het DBRC-decreet wordt aan de Vlaamse Regering de taak opgedragen om de nadere regels vast te stellen voor de vormvereisten en ontvankelijkheid van de verzoekschriften en voor de rechtspleging voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Vervolgens verduidelijkt deze bepaling om welke regels het precies kan gaan in dergelijke gevallen. Naast de bestaande machtigingen, wordt er een bijkomende delegatie verleend die de Vlaamse Regering machtigt om de toegang, het gebruik en de werking van het digitale platform te regelen en concreet vast te stellen op welke wijze de procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges digitaal kan verlopen via het digitale platform.

Het zal in die gevallen onder meer gaan om regels met betrekking tot de wijze van authenticatie op het digitale platform; de omvang van de toegang tot het platform voor natuurlijke personen die zich laten vertegenwoordigen door een advocaat; de voorwaarden waaraan documenten die worden opgeladen op het digitale platform, moeten voldoen; de wijze waarop de digitale betekening rechtmatig en voorzienbaar plaatsvindt en de vereiste dat overheden zich op het digitale platform aanmelden zodat zij door de DBRC kunnen worden gecontacteerd indien ze als betrokkene worden geïdentificeerd in geval van een ingesteld beroep bij een Vlaams bestuursrechtcollege.

Aan het bestaande artikel 17 van het DBRC-decreet wordt daarnaast een lid toegevoegd met een delegatiebepaling die de Vlaamse Regering de mogelijkheid geeft om de tijdelijke vereisten voor de rechtmatige indiening van processtukken uit te werken in het uitzonderlijke geval van een langdurige en volledige onbeschikbaarheid van het digitale platform als applicatie in zijn geheel. De Vlaamse Regering kan in een dergelijk geval ook de termijnen van de procedures opgenomen in het DBRC-decreet of de beroepstermijnen opgenomen in de decreten vermeld in artikel 2, 1°, opschorten of verlengen totdat de onbeschikbaarheid is opgelost. Onder een langdurige en volledige onbeschikbaarheid van het digitale platform wordt onder

meer verstaan: de (volledige) uitval van het systeem voor een langere periode ten gevolge van een cyberaanval of een langdurig technisch falen die zich uitstrekt over een periode van meerdere volledige dagen.

De betrokken delegatie heeft evenwel geen betrekking op de gebeurlijke en (in de tijd) zeer beperkte onbeschikbaarheden van het digitale platform ten gevolge van kleinere systeemfouten of korte technische storingen of pannes. In het geval van een dergelijke onbeschikbaarheid op een vervalddag blijft de algemene overmachtsleer onverkort van toepassing.

Artikel 9 (nieuw artikel 17/1 DBRC-decreet – verplicht gebruik digitale procesvoering)

Dit artikel introduceert voor bepaalde categorieën van partijen of raadslieden een verplichting om gebruik te maken van het digitale platform tijdens de rechtspleging voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges.

Na de positieve ervaringen met het bestaande loket, wordt de tijd rijp geacht om de procesvoering in het merendeel van de gevallen verplicht digitaal te laten verlopen. In de huidige maatschappelijke en juridische context wordt gekozen voor een gedifferentieerde aanpak, waarbij aandacht wordt besteed aan personen in de samenleving waarvoor het maken van de digitale omslag minder vanzelfsprekend is. Op die manier vindt de voorgestelde bepaling een balans tussen, enerzijds, het recht op toegang tot de rechter, zoals gewaarborgd door onder andere artikel 6 van het EVRM en artikel 9 van het Verdrag van Aarhus, en, anderzijds, de vooruitgang, modernisering en verduurzaming van het Vlaamse bestuursprocesrecht en van de maatschappij door de digitale transformatie van overheidsdienstverlening. De (graduele) omslag naar een digitale procesvoering draagt bij aan het bieden van een efficiënte rechtsbescherming en het verder verkorten van de doorlooptijden bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Voorts wordt ook de toegang tot de rechter verhoogd onder meer doordat partijen voortaan steeds digitaal toegang kunnen verkrijgen tot alle processtukken terwijl voorheen steeds een (fysieke) inzage op de griffie vereist was.

De verplichting volgt bovendien het voorbeeld van een aantal andere rechtscolleges binnen de gelaagde rechtsorde. Zo verplicht het Gerecht van de Europese Unie reeds het gebruik van het *e-Curia*-platform. Daarnaast voorziet de Bijzondere Wet op het Grondwettelijk Hof in de mogelijkheid om in de toekomst het gebruik van een elektronisch uitwisselingsplatform verplicht te stellen.⁶ Tot slot verplicht de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State voor de 'dossierbeheerder' het gebruik van de elektronische procesvoering van zodra die ervoor heeft gekozen om een processtuk langs elektronische weg te deponeren.

Het verplicht gebruik van het digitale platform wordt opgelegd voor de volgende categorieën van partijen of raadslieden:

(1°) De opgesomde overheden en hun vertegenwoordigers, zoals omschreven in artikel I.3 van het Bestuursdecreet (o.m. de Vlaamse overheid, de Vlaamse adviesorganen en de lokale overheden). Van al deze overheden mag worden verwacht dat zij reeds digitaal werken en voldoende expertise hebben om

⁶ Zie Hoofdstuk III*bis* van Titel V van de Bijzondere Wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof.

jurisdictionele beroepsprocedures uitsluitend door middel van het digitale platform te kunnen voeren. Onder deze categorie vallen ook de vertegenwoordigers van deze overheden, zoals bijvoorbeeld de leidend ambtenaar van het Departement Omgeving en de leidend ambtenaar van het agentschap natuur en bos. Buitenlandse overheden vallen niet onder het toepassingsgebied van deze bepaling.

(2°) Ten tweede wordt een verplichting ook noodzakelijk en proportioneel geacht voor een advocaat in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van een partij. Van deze beroepsgroep mag anno 2023 een doorgedreven professionalisering worden verwacht waardoor het gebruik van een digitaal uitwisselingsplatform geen probleem zou mogen vormen. Voor een partij die tevens ook advocaat is en in eigen naam en voor eigen rekening optreedt als natuurlijke persoon, geldt de verplichting niet.

(3°) Ten derde geldt de verplichting ook zodra een partij of een raadsman die geen advocaat is, een verzoekschrift of eerste processtuk neerlegt door middel van het digitale platform. De neerlegging van het verzoekschrift of het eerste processtuk op papier of in het digitale platform, bepaalt met andere woorden of de rest van de procedure voor deze partij analoog dan wel digitaal zal verlopen.

Voor deze derde categorie is de verplichting om gebruik te maken van het digitale platform – anders dan voor de hogervermelde overheden en advocaten – dus afhankelijk gemaakt van de keuze van de partij of haar raadsman die geen advocaat is, aan het begin van de procedure om al dan niet gebruik te maken van het platform voor de digitale procesvoering. Op die manier komt de bepaling tegemoet aan de vereisten van het recht op toegang tot de rechter en het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6 van het EVRM, artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en, in milieuzaken, artikel 9 van het Verdrag van Aarhus. Uit de beperkte rechtspraak van het Hof van Justitie kan worden afgeleid dat het – althans voor bepaalde justitiabelen – belangrijk blijft om traditionele, niet-digitale systemen te laten bestaan naast de digitale tegenhanger.⁷ Zo blijft de mogelijkheid tot analoge procesvoering onder meer bestaan voor kwetsbare groepen die onvoldoende toegang hebben tot digitale middelen en die zich niet laten vertegenwoordigen door een advocaat. Door een eventuele verplichting tot het gebruik van de digitale procedure in dergelijke gevallen afhankelijk te maken van de expliciete keuze van de partij aan het begin van de procedure, is de beperking op het recht op de toegang tot de rechter evenredig met de eerder vermelde legitieme doelstellingen van algemeen belang. Wanneer een partij of een raadsman die geen advocaat is, zelf ervoor kiest om via het digitale platform een processtuk neer te leggen, heeft zij immers voldoende blijk gegeven van digitale vaardigheden.

De gemaakte keuze van een partij of haar raadsman die geen advocaat is, blijft gelden voor alle vorderingen tot schorsing en vorderingen tot vernietiging in dezelfde zaak. Het al dan niet kiezen voor het digitale platform dan wel voor de analoge communicatie bij het neerleggen het eerste processtuk heeft bijgevolg ook een weerslag op de andere vorderingen in dezelfde zaak. In een nieuwe zaak, bijvoorbeeld in een beroep tegen een herstelbeslissing, kan vervolgens opnieuw een keuze gemaakt worden.

Meer algemeen, geldt de keuze voor of de verplichting tot het gebruik van de digitale procesvoering steeds slechts afzonderlijk per partij of raadsman. Dit impliceert dat

⁷ zie bv. HvJ 18 maart 2010, nr. C-317/08, C-318/08, C-319/08 en C-320/08, Rosalba Alassini v. Telecom Italia SpA.

het bestaan van een verplichting in hoofde van één partij, er niet automatisch voor zorgt dat de volledige procedure verplicht digitaal verloopt voor alle andere betrokken partijen. Het voorgaande brengt met zich mee dat de griffie van de DBRC zichzelf zodanig organiseert dat de procedure hybride kan worden gevoerd, waarbij met sommige partijen via het digitale uitwisselingsplatform wordt gecommuniceerd, terwijl de communicatie met andere partijen op papier plaatsvindt. Afgezien van de verplichting voor de hogervermelde overheden en voor advocaten, is de strikte vrijwaring van de keuzevrijheid essentieel om het recht op toegang tot de rechter zo ruim mogelijk te garanderen.

Ook om praktische redenen is het niet wenselijk dat partijen binnen een procedure zouden wisselen tussen de analoge en digitale procesvoering. Daarom is het aangewezen dat het volgen van de digitale procedure in beginsel ook verplicht blijft voor een partij die gedurende de procedure ervoor kiest om zich niet langer te laten vertegenwoordigen door een advocaat. Een partij die er anderszijds voor gekozen heeft om op analoge wijze de procedure te doorlopen maar gedurende de procedure ervoor opteert om alsnog een advocaat onder de arm te nemen voor het indienen van zijn processtukken, is er niettemin toe gehouden om het analoge spoor te blijven volgen, ondanks de principiële verplichting voor advocaten om de digitale procesvoering te volgen.

Behoudens de toepassing van de algemene overmachtsleer, geldt voor alle partijen of raadslieden dat de stukken die analoog worden neergelegd nadat er een verplichting bestaat om het digitale platform te gebruiken, onontvankelijk zijn. Voor niet-vertegenwoordigde partijen die geen overheid zijn of voor raadslieden die geen advocaat zijn, kan het eerste processtuk evenwel niet om de voormelde reden onontvankelijk zijn aangezien er op dat ogenblik nog een vrije keuze gold voor deze partijen of raadslieden in de zin van punt 3° van de ontworpen bepaling.

Artikel 10 (artikel 21 DBRC-decreet – uniformisering van betalingen van het rolrecht)

Het eerste lid van paragraaf 5 van deze bepaling wordt opgeheven. Het decreet zal niet langer expliciet vereisen dat effectief gelijktijdig met de indiening van het verzoekschrift of bij de tussenkomst het bewijs wordt bezorgd dat een overschrijvingsopdracht is gegeven of dat een storting is uitgevoerd tot betaling van het rolrecht. Dit bewijs zal bij digitale betalingen immers moeilijk tegelijkertijd met de indiening van het verzoekschrift of de tussenkomst te leveren zijn (bijv. wanneer de storting plaatsvindt via een module in het platform of via directe overschrijving via een link in het platform). Vandaar dat deze passage samen met de gelijkaardige passage in het eerste lid van artikel 31/1, §4 van het DBRC-decreet (zie art. 13) wordt opgeheven.

Sinds het Optimalisatiedecreet moeten verzoekende partijen en tussenkomende partijen het rolrecht in beginsel storten bij de indiening van het verzoekschrift, dan wel de tussenkomst. Het is wenselijk om de procedures te uniformiseren zodat deze principiële plicht voortaan ook geldt in het kader van een schorsingsvordering bij UDN (art. 40, §2 DBRC-decreet). Net zoals dit het geval is in het kader van vordering tot vernietiging en een vordering tot schorsing bij hoogdringendheid (art. 40, §1 DBRC-decreet), wordt ook hier voorzien in een regularisatiemogelijkheid waarbij de partijen de mogelijkheid krijgen om een eventueel gebrek aan storting te remediëren. Gelet op de specificiteit en eigenheid van de procedure bij uiterst dringende

noodzakelijkheid, wordt voorzien in een verkorte regularisatietermijn van drie dagen. De storting van het rolrecht is uitgewerkt als een ontvankelijkheidsvereiste. De bijkomende sancties die vroeger reeds bestonden in het kader van de schorsingsvordering bij UDN, worden hernomen voor het geval het rolrecht niet tijdig wordt gestort binnen de opgelegde termijn.

Artikel 11 en 12 (artikel 26 en 28 DBRC-decreet – harmoniseren verwijzing naar AVG)

Deze bepalingen behoeven geen verdere toelichting.

Artikel 13 (artikel 31/1 DBRC-decreet – bewijs gelijktijdige betaling)

Het eerste lid van paragraaf 4 van deze bepaling wordt opgeheven. Dit lid vereist dat de verzoekende partij gelijktijdig met de indiening van het verzoekschrift houdende een vordering tot vernietiging het bewijs bezorgt dat een overschrijvingsopdracht is gegeven of dat een storting is uitgevoerd tot betaling van het rolrecht. Dit bewijs zal bij digitale betalingen immers moeilijk tegelijkertijd met de indiening van het verzoekschrift te leveren zijn (bijv. wanneer de storting plaatsvindt via een module in het platform of via directe overschrijving via een link in het platform). Vandaar dat deze passage samen met de gelijkaardige passage in het eerste lid van artikel 21, §5 van het DBRC-decreet (zie art. 10) wordt opgeheven.

Artikel 14 (artikel 33 DBRC-decreet – tenlastelegging kosten bij schorsingsberoepen)

Met het Optimalisatiedecreet van 21 mei 2021 werd reeds de mogelijkheid verankerd om een volwaardige rechtsplegingsvergoeding toe te kennen voor elke afzonderlijke vordering (m.n. voor de schorsingsvordering bij UDN (art. 40, §2 DBRC-decreet) en de schorsingsvordering bij hoogdringendheid (art. 40, §1 DBRC-decreet) evenals voor de vordering tot vernietiging die de hoofdvordering vormt).

Uit de recente rechtspraak van de RvVb blijkt dat een uitspraak over de tenlastelegging van de kosten door de RvVb wel nog steeds wordt 'doorgeschoven' (en uitgesteld) naar het eindarrest in het kader van de vernietigingsprocedure (zie bijv. RvVb 27 oktober 2022, nr. RvVb-A-2223-0173). Dit leidt ertoe dat een partij die in het gelijk wordt gesteld in het kader van de schorsingsprocedure, uiteindelijk weliswaar een rechtsplegingsvergoeding zal kunnen bekomen in het kader van deze vordering maar dat de eigenlijke toekenning ervan doorgaans met eenodeloze vertraging plaatsvindt. De tenlastelegging van de kosten, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding en van het rolrecht dat door de verzoekende partij werd betaald, waaruit de mogelijkheid om de betaling ervan te bekomen voortvloeit, gebeurt immers slechts in het eindarrest en dus niet in het arrest waarop de vordering betrekking heeft.

De voormelde werkwijze leidt tot een vertraging in de begroting van de kosten en bijgevolg tot een vertraagde betaling ervan. Daarnaast is het in het licht van de duidelijkheid en de transparantie voor de partijen, aangewezen dat de begroting van alle kosten (de rechtsplegingsvergoeding, het rolrecht, ...) voortaan meteen plaatsvindt in het arrest waarop de vordering betrekking heeft. Op die manier worden

de kosten van de schorsingsvordering (bij UDN of bij hoogdringendheid) meteen begroot en ten laste gelegd van de partij die in de betrokken vordering in het ongelijk wordt gesteld.

Om deze redenen worden in artikel 33 van het DBRC-decreet de woorden "ten gronde" geschrapt en wordt er een nieuw tweede lid ingevoegd zodat alle kosten niet langer uitsluitend ten laste worden gelegd in het (eind)arrest over de grond van de zaak. Deze regeling doet evenwel geen afbreuk aan het feit dat een schorsingsprocedure nog steeds moet worden beschouwd als een *accessorium* van de vernietigingsprocedure.

Artikel 15 (artikel 34 DBRC-decreet)

De ingrepen in paragraaf 3 en 5 van artikel 34 van het DBRC-decreet breiden de omkering van het principe dat de zaak steeds ter zitting wordt behandeld (zie het nieuwe art. 16, lid 4 DBRC-decreet zoals ingevoegd door art. 7) ook uit naar de zittingen die plaatsvinden in het kader van het voornemen tot het aanwenden van de bestuurlijke lus en voor de zittingen die worden georganiseerd in het kader van de voorliggende herstelbeslissing na toepassing van de bestuurlijke lus. Ook in deze gevallen wordt de schriftelijke behandeling voortaan de regel. Er zal echter steeds een zitting worden georganiseerd op eenvoudig verzoek van één van de partijen of de kamervoorzitter. Voor een uitgebreide toelichting bij de nieuwe regeling inzake de zittingen bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges wordt verwezen naar de bespreking van artikel 7 van dit ontwerp van decreet.

Verder wijzigt punt 5° van deze bepaling de zevende paragraaf van het bestaande artikel 34 van het DBRC-decreet waardoor een tussenarrest dat beslist over de toepassing van de bestuurlijke lus niet langer de proceduretermijnen schorst maar voortaan zal stuiten tot de uitspraak van het betrokken Vlaams bestuursrechtscollege in kwestie die volgt op de toepassing van de bestuurlijk lus (m.n. vernietiging van de bestreden beslissing en/of de herstelbeslissing dan wel verwerping van het beroep tegen de herstelbeslissing en de vernietiging van de oorspronkelijk bestreden beslissing; zie art. 34, §4 en §6 DBRC-decreet).

Net als de wijziging opgenomen in artikel 16, 2°, kadert deze aanpassing binnen de omslag naar de digitale procesvoering aangezien er vanuit technisch oogpunt in de voorziene digitale toepassingen discussie zou kunnen rijzen over het ogenblik dat een schorsing van de termijnen zou ingaan met als gevolg dat er evenmin duidelijkheid zou bestaan over de resterende termijn nadat de schorsing wordt opgeheven. Vandaar dat er voor wordt geopteerd om de rechten van de betrokken partijen op de meest ruime wijze te beschermen door de bestaande schorsing van de proceduretermijnen te vervangen door een stuitend effect dat overigens technisch eenvoudiger te implementeren valt in het digitale platform. De rechten van de betrokken partijen worden op deze manier hoe dan ook verruimd aangezien er voor deze partijen meer duidelijkheid zal bestaan over het aanvangspunt en de duurtijd van de (verval)termijnen.

Artikel 16 (artikel 42 DBRC-decreet)

Punt 1° van deze bepaling voorziet een louter formele wijziging van de verwijzing naar de leden in artikel 33 van het DBRC-decreet ingevolge de wijziging ervan door artikel 14 van het voorliggende ontwerp van decreet. Dit onderdeel behoeft geen verdere toelichting.

Voorts wijzigt punt 2° van deze bepaling de vierde paragraaf van het bestaande artikel 42 van het DBRC-decreet zodat de overhandiging van een gezamenlijk bemiddelingsverzoek door de partijen de proceduretermijnen bij de RvVb niet langer schorst maar voortaan zal stuiten tot hetzij de datum van de bekrachtiging van het bemiddelingsakkoord hetzij de dag na de betekening van het proces-verbaal waarbij de voortzetting van de jurisdictionele procedure wordt vastgesteld ten gevolge van het gebrek aan een bemiddelingsakkoord of indien de RvVb vaststelt dat de randvoorwaarden voor een geslaagde bemiddeling niet (langer) vervuld zijn.

Net als de wijziging opgenomen in artikel 15, 5°, kadert deze aanpassing binnen de omslag naar de digitale procesvoering aangezien er vanuit technisch oogpunt in de voorziene digitale toepassingen discussie zou kunnen rijzen over het ogenblik dat een schorsing van de termijnen zou ingaan met als gevolg dat er evenmin duidelijkheid zou bestaan over de resterende termijn nadat de schorsing wordt opgeheven. Vandaar dat er voor wordt geopteerd om de rechten van de betrokken partijen op de meest ruime wijze te beschermen door de bestaande schorsing van de proceduretermijnen te vervangen door een stuitend effect dat overigens technisch eenvoudiger te implementeren valt in het digitale platform. De rechten van de betrokken partijen worden op deze manier hoe dan ook verruimd aangezien er voor deze partijen meer duidelijkheid zal bestaan over het aanvangspunt en de duurtijd van de (verval)termijnen.

Artikel 17 (artikel 12 DBRC-decreet).

In artikel 12 van het DBRC-decreet wordt de mogelijkheid ingeschreven voor de Vlaamse Regering om de ambtskledij te bepalen voor de respectievelijke bestuursrechtscolleges.

Artikel 18 en 19 (nieuw Hoofdstuk 6/1 – Verwerking van persoonsgegevens)

Met deze bepalingen wordt een nieuw Hoofdstuk 6/1 met de titel 'Verwerking van persoonsgegevens' ingevoegd in het DBRC-decreet dat bestaat uit een nieuw artikel 48/1. Deze nieuwe bepaling schept een algemeen decretaal kader voor de verwerkingen van persoonsgegevens door de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC die plaatsvinden in het kader van de uitoefening van de taken die aan de Vlaamse bestuursrechtscolleges en DBRC zijn opgedragen, met name het behandelen van de juridische beroepen die onder de rechtsmacht van de Vlaamse bestuursrechtscolleges vallen.

Volgens artikel 22 van de Grondwet komt het aan de bevoegde wetgever (i.c. de Vlaamse decreetgever) toe om vast te stellen in welke gevallen en onder welke voorwaarden afbreuk kan worden gedaan aan het recht op eerbiediging van het privéleven. Het volstaat evenwel dat ter zake de essentiële elementen worden

vastgesteld door de decreetgever en de Vlaamse Regering.⁸ Overeenkomstig de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof in dit verband, bevat de voorliggende bepaling uit het ontwerp van decreet minstens de essentiële elementen van de betrokken gegevensverwerkingen, waaronder de categorieën van verwerkte gegevens (§3), de categorieën van betrokken personen (§2), de met de verwerking nagestreefde doelstelling (§1), de categorieën van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens (§4) en de maximumtermijn voor het bewaren van de gegevens (§6).⁹

Dit ruime decretale kader voor de verwerking van persoonsgegevens geldt niet enkel voor de verwerkingen die plaatsvinden in het kader van de digitale procesvoering maar is evenzeer van toepassing op de verwerkingen tijdens de traditionele afhandeling (de 'analoge' behandeling of afhandeling op papier) van de jurisdictionele beroepen bij de verschillende Vlaamse bestuursrechtscolleges.

De uitoefening van de decretale bevoegdheden van de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC en de mate waarin daarbij verwerkingen van persoonsgegevens plaatsvinden, kadert binnen het vervullen van een wettelijke verplichting in de zin van artikel 6, lid 1, c) van de algemene verordening gegevensbescherming, die rust op de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC.

De Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC worden geïdentificeerd als twee afzonderlijke verwerkingsverantwoordelijken. De verwerkingen vinden bijgevolg onder het gezag van de voormelde verwerkingsverantwoordelijken plaats door onder meer de verschillende bestuursrechters en het personeel, de medewerkers, stagiairs en extern aangestelden van de DBRC.

De verwerkingen kunnen in het bijzonder betrekking hebben op het verzamelen, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op andere wijze ter beschikking stellen, afschermen, wissen of vernietigen van persoonsgegevens. Ze vinden plaats met inachtneming van de geldende regelgeving inzake gegevensbescherming, in het bijzonder de algemene verordening gegevensbescherming.

De betrokken natuurlijke personen waarvan persoonsgegevens kunnen worden verwerkt in het kader van de procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges, worden in de tweede paragraaf van de bepaling opgenomen. Het gaat met name om de natuurlijke personen die als partij optreden of die worden geïdentificeerd als belanghebbende of betrokkene in het kader van de goede en zorgvuldige behandeling van een jurisdictioneel beroep bij een Vlaams bestuursrechtcollege. Voorts gaat het ook om de vertegenwoordigers van een partij in een dergelijk jurisdictioneel beroep of de personen die als bemiddelaar, deskundige of getuige betrokken zijn bij de behandeling ervan. Ook de natuurlijke personen die rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken zijn bij de bestuurlijke besluitvormingsprocedure, de beroepsprocedure of het verkiezingsproces voorafgaand aan een jurisdictioneel beroep, zijn betrokken personen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan personen die bezwaren

⁸ Zie o.m. GwH 18 maart 2010, nr. 29/2010, overw. B.16.1; GwH 20 februari 2020, nr. 27/2020, overw. B.17 en GwH 22 september 2022, nr. 110/2022, overw. B.11.2.

⁹ Zie GwH 22 september 2022, nr. 110/2022, overw. B.11.2. Zie in dezelfde zin: Adv.RvS nr. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet "betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie", overw. 101-102.

hebben ingediend tijdens de bestuurlijke besluitvormingsfase of personen die bestuurlijk beroep hebben ingediend maar zelf geen partij zijn bij het juridictioneel beroep tegen een vergunningsbeslissing genomen in laatste administratieve aanleg bij de RvVb.

Alle categorieën van natuurlijke personen kunnen evenwel niet bij voorbaat exhaustief of precies worden vastgesteld aangezien de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC afhankelijk zijn van de informatie en persoonsgegevens die de partijen in het kader van de procesvoering en de bewijsvoering overmaken in hun proces- en overtuigingsstukken of van welke persoonsgegevens de verwerking noodzakelijk is voor de zorgvuldige afhandeling van een juridictioneel beroep bij een Vlaams bestuursrechtcollege.

De derde paragraaf vermeldt welke categorieën van persoonsgegevens van de personen bedoeld in de tweede paragraaf, kunnen worden verwerkt in het kader van de procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Het kan gaan om de persoonsgegevens die nodig zijn om de partijen te identificeren, zoals voor- en achternaam, geslacht, leeftijd, geboortedatum en, in voorkomend geval, overlijdensdatum en de vereiste gegevens om de partijen te contacteren, zoals adres, telefoonnummer en e-mailadres. Hoewel het rijksregisternummer niet strikt noodzakelijk is om de partijen in een beroep bij een Vlaams bestuursrechtcollege te identificeren, komt het regelmatig voor dat de partijen eigenhandig het rijksregister overmaken in hun processtukken gedurende de procedure zodat ook het rijksregister deel uitmaakt van de categorieën van persoonsgegevens die potentieel kunnen worden verwerkt in het kader van de voormelde procesvoering. Verder is het geenszins uitzonderlijk dat er in het kader van de diverse juridictionele beroepen waarvoor de Vlaamse bestuursrechtscolleges bevoegd zijn, beroepsgegevens, financiële gegevens, informatie over woningkenmerken en verschillende bijzondere categorieën van persoonsgegevens worden verwerkt. Daarbij valt onder meer te denken aan medische gegevens, gezondheidsgegevens, gegevens over de politieke voorkeur of opvatting en gerechtelijke gegevens, met inbegrip van informatie over strafrechtelijke vervolging of veroordelingen en strafbare feiten. Al deze gegevens kunnen immers nuttig blijken voor partijen in het kader van hun juridische of feitelijke bewijsvoering dan wel voor het eigen onderzoek van het betrokken bestuursrechtcollege.

Zo kan er bijvoorbeeld naar aanleiding van de behandeling van een rechterlijk beroep bij de RvVb tegen een vergunningsbeslissing persoonlijke informatie van een aanvrager worden verwerkt zoals diens beroepsgegevens, gegevens over zijn financiële situatie of informatie over de kenmerken van zijn woning. Verder is het geenszins uitzonderlijk dat in het kader van een procedure voor de RvVb of het HHC informatie over strafrechtelijke vervolgingen of veroordelingen, zoals stedenbouwkundige misdrijven, dan wel medische informatie wordt verwerkt.

Naast de voormelde (categorieën van) gegevens is de opsomming in paragraaf 3 evenmin exhaustief. Ook in dit geval is het immers op voorhand onmogelijk in te schatten welke specifieke persoonsgegevens de partijen zullen overmaken aan de verwerkingsverantwoordelijken in het kader van de uitwisseling van proces- en overtuigingsstukken of welke gegevens noodzakelijk blijken voor de zorgvuldige afhandeling van een juridictioneel beroep bij een Vlaams bestuursrechtcollege. Om deze reden kan geenszins worden uitgesloten dat er andere persoonsgegevens dan

de categorieën opgesomd in paragraaf 3, waaronder ook bepaalde bijzondere persoonsgegevens, zullen worden verwerkt in het kader van de afhandeling van de jurisdictionele beroepen die worden behandeld door de Vlaamse bestuursrechtscolleges.

De vierde paragraaf identificeert de categorieën van personen en de entiteiten waaraan toegang en doorgifte tot de verwerkte persoonsgegevens kan worden verleend in het kader van de procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Deze categorieën verkrijgen slechts toegang of doorgifte van persoonsgegevens voor zover de verwerking ervan kadert binnen de wettelijke opdrachten die zijn opgedragen aan de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC.

In eerste instantie kunnen natuurlijke personen, rechtspersonen en overheidsinstanties die als partij optreden of die als belanghebbende of betrokkene worden geïdentificeerd in een jurisdictioneel beroep bij een Vlaams bestuursrechtcollege, inzage of doorgifte van de persoonsgegevens vermeldt in paragraaf 3 verkrijgen. Voorts gaat het ook om natuurlijke personen of rechtspersonen en hun medewerkers die als vertegenwoordiger van een partij optreden in een dergelijk beroep. Een derde categorie vormen de natuurlijke personen die optreden als bemiddelaar, deskundige of getuige bij de behandeling van een jurisdictioneel beroep. Ook het personeel of de vertegenwoordigers van bepaalde overheidsinstanties en gerechtelijke instanties die optreden in het kader van hun wettelijke of decretale bevoegdheden die verband houden met de opdrachten van de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Het gaat in deze gevallen bijvoorbeeld om personeel of medewerkers van het Grondwettelijk Hof of de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State in het kader van respectievelijk een procedure inzake prejudiciële vraag die werd opgestart door een Vlaams bestuursrechtcollege of van een cassatieberoep ingesteld tegen een arrest van een Vlaams bestuursrechtcollege.

Op grond van paragraaf vijf rust er zowel op bestuursrechters en het personeel van de DBRC als op de categorieën van natuurlijke personen die krachtens de vierde paragraaf toegang of doorgifte hebben verkregen tot de verwerkte persoonsgegevens, een algemene vertrouwensplicht.

Overeenkomstig de zesde paragraaf worden de persoonsgegevens die worden verwerkt voor de authenticatie van de gebruiker en voor het gebruik van het digitale platform, bewaard gedurende een periode van vijf jaar. Deze gegevens moeten voldoende lange tijd worden bewaard om een veilige omgeving te voorzien voor de digitale procesvoering door een gebruiker van het digitale platform en deze laatste de optie te geven gedurende die tijdsperiode terug te kunnen keren naar een beveiligde omgeving op het digitale platform. Om deze termijn niet langer te laten duren dan strikt vereist, werd onder meer rekening gehouden met de situatie waarin niet alleen een Vlaams bestuursrechtcollege maar ook de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, als cassatierechter, een uitspraak dient te doen in een voorliggend geschil. Er werd daarbij eveneens rekening gehouden met mogelijke procedures inzake prejudiciële vraag bij het Grondwettelijk Hof of bij het Europees Hof van Justitie.

Voor alle overige verwerkingen die plaatsvinden in het kader van de dossierbehandeling en de beslechting van jurisdictionele beroepen bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges geldt dat de maximale bewaringstermijnen, conform artikel

5, lid 1, e) van de algemene verordening gegevensbescherming, worden vastgelegd in de beheersregels, vermeld in artikel III.81, § 2, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018.

Artikel 20 en 21 (slotbepalingen – inwerkingtreding en overgangsbepaling)

De Vlaamse Regering wordt door het eerste lid van artikel 20 gemachtigd om de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van dit decreet die rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking hebben op de vernieuwde en digitale procesvoering, vast te stellen. Het gaat met name om artikel 2, 1° en 2°, de artikelen 7 tot en met 10, artikel 13, artikel 15 en artikel 16, 2°.

Het tweede lid van artikel 20 laat toe dat de Vlaamse Regering opteert voor een gefaseerde inwerkingtreding van de digitalisering van de DBRC-bestuursrechtscolleges. De digitale procesvoering zal in eerste instantie immers worden geïntroduceerd bij de RvVb en het HHC. De inwerkingtreding van de digitale procesvoering bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen kan door de Vlaamse Regering op een later ogenblik worden bepaald waarbij de lokale verkiezingen van 2024 een streefdatum vormen. Voorts laat deze bepaling eveneens toe dat de Vlaamse Regering bij een eventuele inkanteling van andere bestuursrechtscolleges onder de DBRC-koepel in de toekomst of bij een eventuele uitbreiding van de rechtsmacht van de Vlaamse bestuursrechtscolleges, de inwerkingtreding van de digitale procesvoering kan bepalen zodat in voorkomend geval rekening kan worden gehouden met de vereiste tijd om de digitale omslag te maken in die gevallen.

Het derde lid van artikel 20 schrijft voor dat de bepalingen die betrekking hebben op de tenlastelegging van de kosten, met name de artikelen 14 en 16, 1°, in werking treden op de eerste dag van de maand die volgt na het verstrijken van de termijn van tien dagen na de bekendmaking van het decreet in het Belgisch Staatsblad. Overeenkomstig artikel 21, §2, zijn deze bepalingen van toepassing op hangende vorderingen bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Op die manier is het duidelijk dat de verplichting om de kosten steeds meteen ten laste te leggen in het arrest waarin uitspraak worden gedaan over de betrokken vordering, geldt voor alle arresten die worden uitgesproken vanaf het begin van de betrokken maand. Geen enkele bepaling uit het DBRC-decreet weerhoudt de bestuursrechtscolleges overigens ervan om de kosten reeds op dit ogenblik meteen ten laste te leggen in elk arrest waarin uitspraak wordt gedaan over een ingestelde (schorsings)vordering.

Voor de overige bepalingen die betrekking hebben op de interne organisatie van de DBRC (art. 3-5 en art. 17), de wrakingsregeling (art. 6) en de bescherming van persoonsgegevens (art. 2, 3°, art. 11 en 12 en art. 18 en 19), wordt niet voorzien in een uitdrukkelijke afwijkende regeling voor de inwerkingtreding. Deze bepalingen treden bijgevolg volgens de reguliere wijze onmiddellijk in werking op de tiende dag na de publicatie van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

Tot slot bevat artikel 21, §1 een overgangsbepaling voor de bepalingen die rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking hebben op de vernieuwde en digitale procesvoering. In beginsel hebben nieuwe decretale bepalingen onmiddellijke werking in de tijd vanaf de datum van hun inwerkingtreding. Met het oog op de duidelijkheid, de eenvormigheid en de voorzienbaarheid van de jurisdictionele

procedures voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges, wordt er evenwel een overgangsbepaling opgenomen die de inwerkingtreding van de bepalingen over de digitale procedure moduleert. Op die manier worden de lopende jurisdictionele procedures niet geaffecteerd door de introductie van de digitale procesvoering. De betrokken decretale bepalingen over de digitale procesvoering zijn immers slechts voor het eerst van toepassing op de vorderingen die worden ingediend vanaf de inwerkingtreding ervan waarvan de datum wordt bepaald door de Vlaamse Regering.

Op eventuele aanvullende vorderingen waarvan de hoofdvordering reeds werd ingediend voor de inwerkingtreding van de voormelde bepalingen over de digitale procesvoering, blijven de bepalingen van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, van toepassing, zoals van kracht voor de inwerkingtreding ervan.

Indien de Vlaamse Regering, overeenkomstig het tweede lid van artikel 20, opteert voor een gefaseerde inwerkingtreding van de digitalisering van de DBRC-bestuursrechtscolleges zodat de verschillende rechtscolleges de digitale omslag op eigen snelheid en te gepasten tijde zouden kunnen maken dan is de voormelde overgangsbepaling van toepassing afhankelijk van de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van dit ontwerp van decreet die handelen over de digitale procesvoering, voor een specifiek DBRC-bestuursrechtscollege.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR